

TÉMA POD LUPOU

DNA

aneb

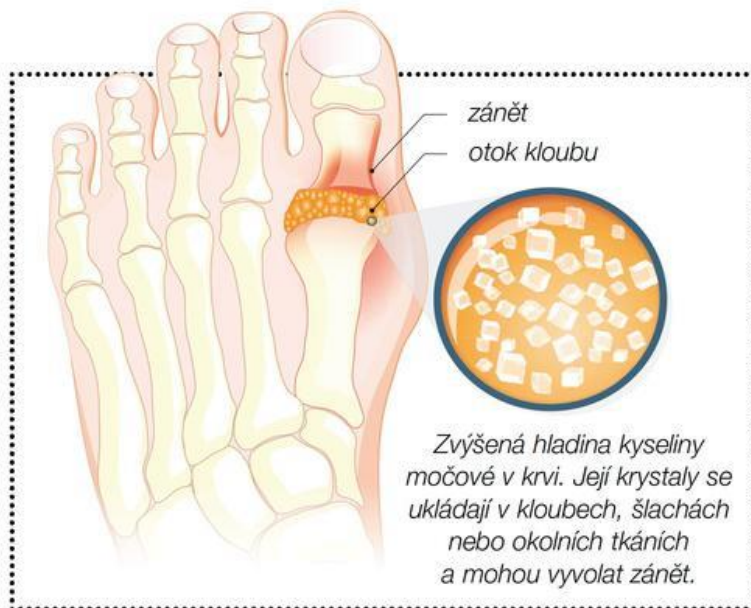
Nemoc králů

HLAVNÍM
PROJEVEM TÉTO
NEMOCI JE
ZVÝŠENÁ
HLADINA
KYSELINY
MOČOVÉ V KRVÍ.
ZDRAVOTNÍ
STATISTIKY JI
DNES BOHUŽEL
ZAZNAMENÁVAJÍ
AŽ U DESETI
PROCENT
POPULACE,
VE VĚTŠINĚ
PŘÍPADŮ JDE
O MUŽE.

Máte se dobře a dopřáváte si stravu, kterou v minulosti neměl každý. A proto trpíte takovými nemocmi, jako je například dna. Opravdu to tak je? To asi úplně ne. Ale je pravda, že k onemocnění pakostnicí neboli podagrou může přispívat zvýšená spotřeba masa a konzumace alkoholu. A ty byly v historii dostupné jen velmi majetným, tedy například králům a šlechticům. To je důvod, proč se dne říká nemoc králů.

JE TEDY LEPŠÍ MASO NEJÍST?

Ale kdež! Dna je metabolické onemocnění, při němž se v krvi postiženého jedince vyskytuje nadměrná hladina kyseliny močové. Ta se usazuje v kloubech, kde krystalizuje a vyvolá zánět. Nejčastěji jsou příčinou zvýšené hladiny kyseliny močové látky puriny, které obsahuje strava bohatá na bílkoviny, tedy zejména maso (více červené) a mořské plody. Preventivně nejíst maso, protože

máme strach, abychom neonemocněli pakostnicí, je ale nesmysl. Navíc je riziková jen nadměrná konzumace masa. Avšak jsou tu i další faktory – například

dědičnost a pohlaví. „Častěji postihuje muže po čtyřicítce, kteří trpí nadváhou nebo obezitou. Po menopauze přibývá i nemocných žen. K dalším faktorům, které mohou přispět k onemocnění, patří také nedostatečný pitný režim, málo pohybu, vysoký cholesterol a tuk v krvi, stres, některé druhy léků a již zmíněná přemíra alkoholu, ale také onemocnění ledvin,“ říká MUDr. Vlasta Plachá, praktická lékařka z Polikliniky na Národní. Příčinou mohou být i některá onemocnění. Celkem pakostnicí trpí asi deset procent české populace.

Odpovídá
MUDr. VLASTA PLACHÁ,
praktická lékařka
Polikliniky na Národní
v Praze

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Projevy dny mohou prý přijít jen jednou a vrátit se zase až po několika letech. Co máme dělat, abychom včas rozpoznali, že onemocnění máme, a řešili to dříve, než bude pozdě?

Především bychom měli konzultovat tuto eventualitu se svým praktickým lékařem. Ten vyšetří hladinu kyseliny močové v krvi a její odpad v moči. Ale ani při zvýšené hladině kyseliny močové v krvi nemusí nikdy k záchvatu dojít a naopak – její normální hladina nevylučuje stoprocentně, že se záchvat nevyskytne. Co byste měli dělat? Pokud se nepřejídáte masem, vnitřnostmi, luštěninami a nadměrně neholdujete alkoholu, tak v podstatě nic.

Ale když je diagnóza dny již stanovena, je nutno se některým potravinám vyhýbat. Naštěstí jsou to potraviny, bez kterých je možné se obejít: červené maso ani sardinky nemusí být nutně součástí našeho života. Běžně se také podávají léky na snížení hladiny kyseliny močové v krvi. Ty je nutno brát dlouhodobě a pravidelně.

NEJPRVE ZAČNOU OTÉKAT KLOUBY

Když krystalky kyseliny močové pomalu poškozují tkáň kloubů, nevíte o tom. Bolest přichází znenadání a typicky v noci. Provází ji otok, který bývá zarudlý a citlivý na dotek. Obvykle nejprve bolí palec u nohy, pak kotník a koleno. Výjimkou ale nejsou ani záněty jiných kloubů. U některých nemocných se přidává horečka, jsou malátní nebo mají zimnici. Po několika dnech či týdnech se vše uklidní a bolest je ta tam. Máme pocit, že jsme zdraví, ale není tomu tak. Další záchvat může přijít kdykoli – brzy, po několika měsících nebo i letech. Existují však i pacienti,

TÉMA POD LUPOU

Jak je to s masem a jídlem vůbec, když trpíte dnou?

✓ Je pravda, že maso pro vysoký obsah purinů není právě tím nejlepším, co by si mohli dát nemocní dnou na talíř. Na druhou stranu není maso jako maso, a proto se obecně nedoporučují jen některá – hlavně vnitřnosti, brzlík, aromatická masa ze zvěřiny, sardinky apod. Podstatné je také, kolik masa běžně jíte a v jaké úpravě. Běžná porce jedenkrát denně by neměl být problém. Eliminovat byste měli i silné vývary a silné masové omáčky. Také uzeniny byste měli jíst jen s mírou.

✓ Škodí vám i sladké nápoje slazené fruktózou. Naopak donedávna odsuzovaná zelenina bohatá na puriny, jako jsou například fazole, hrách, čočka i špenát, dnu podle nedávno provedených studií neovlivňují.

✓ Základ správného jídelníčku při onemocnění dnou tedy tvoří zelenina a ovoce, mléko a mléčné výrobky, sýry, vejce a obiloviny.

▷ u kterých se problémy objevují častěji a po čase je již provázejí trvale. Ať je to však jak chce, ani občasně projevy dny byste neměli ignorovat. Může být důvodem dalších trápení – například pálení žáhy, nadýmání, průjmů, pálení v konečníku, onemocnění močových cest a ledvin, bolesti hlavy i svalů.

ZMĚNA ŽIVOTNÍHO STYLU – NAVŽDY

Dna patří k onemocněním, která jsou celoživotní. Nelze ji tedy vyléčit, ale je možné zmírnit její projevy. Léčí ji revmatolog nebo vzdělaný praktický lékař. Pokud má podezření na dnu, odebere vám moč a krev pro zjištění hladiny kyseliny močové. Základem léčby je dieta, která z vašeho jídelníčku vyloučí rizi-

7 otázek a odpovědí

Mám prý v krvi nadměrné množství kyseliny močové – mám se tedy připravit na to, že onemocním dnou?

To nelze předvídat. U některého nemocného k zánětu kloubů a rozvoji onemocnění dojde, u jiného nikoli. Rozhodně nic nezkažte tím, když budete jako preventivní opatření dodržovat dietu.

Prodělala jsem akutní záchvat dny, trval je pár dní... Za jak dlouho můžu mít další?

To je velmi individuální. Zpravidla platí, že čím je pacient mladší při první atace, tím vyšší frekvenci záchvatů lze očekávat. Není ale možné z toho udělat pravidlo.

Jak dlouho trvají záchvaty dny?

Většinou několik dnů, maximálně týdnů. Nejhorší je to však hned první den, pak bolest slabne a příznaky pomalu mizí.

Mám kaménky v ledvinách kvůli zvýšené koncentraci kyseliny močové. Je možné s tím něco dělat?

Léčba je v zásadě stejná, ať už máte ledvinové kameny nebo ne. Je třeba držet dietu a dodržovat pitný režim. Pravděpodobně budete užívat i léky na snížení tvorby kyseliny močové. Ledvinové kameny pak bude léčit urolog.

Je mi padesát a před pěti lety mi lékaři našli dnu. Napadlo mě, jestli by se neměl jít nechat vyšetřit i můj syn?

Dříve než po čtyřicítce se onemocnění projevuje málokdy. Na druhou stranu pravděpodobnost výskytu v rodině je asi pětina. Rozhodně nebude na škodu vyšetřit koncentraci kyseliny močové u vašeho syna. Pokud bude zvýšená, měl by zahájit dietu.

Čím je akutní záchvat dny vyvolán?

U většiny nemocných nelze spouštěcí moment zjistit. Vyvolat jej může infekce (třeba i chřipka), stres nebo přemíra jídla, které obsahuje maso a alkohol. Důvodem může být dokonce i nějaké poranění nebo chirurgický zákrok.

Mám za sebou první záchvat dny, při němž mě bolel jen levý palec u nohy, je to normální?

Ano, je. Většinou je skutečně postižen jen jeden kloub, a to zejména právě palec u nohy. Jestliže přijde opakování, zvyšuje se pravděpodobnost, že bude zasaženo více kloubů.

kové potraviny a dbá na pitný režim. Při akutních zánětech lékař předepisuje protizánětlivé léky, léky na snížení hla-

diny kyseliny močové v krvi v kombinaci s dalšími, které podporují její vylučování. Případně i proti bolesti. △